GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacţiunea şi administraţiunea:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22. „Gazeta“ iese Mercurea, Vinerea si Duminecа.
Preţulŭ abonamentului:
Pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Ţerĭ esterne pe şése lunĭ 14 fr., pe anŭ 28 francĭ.

Anulŭ XLVII.

Sĕ prenumeră:
la poştele c. şi r. şi pe la dd. corespondenţĭ.
Anunciurile:
una serie garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiăcare publicare. — Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 4. Mercurĭ 11 (23) Ianuariu. **1884.**

Nou abonamentŭ la „Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1-a Ianuariu st. v. 1884 sa inceputŭ unŭ nou abonamentŭ, la care învitămŭ pe onoraţii abonaţĭ, amicĭ şi sprijinitorĭ ai fóiei nóstre, rugându-i ca se binevoiéscă a si-lŭ reînoi de cu vreme pentru ca diarulŭ sĕ li se pótă espeda promptŭ şi fără întrerupere.

Domnii noui abonaţĭ, şi cari n'au achitatŭ costulŭ abonamentului sunt rugaţĭ a ne trimite banii séu directŭ prin mandatŭ postalŭ, séu prin Domnii, la carĭ au subscrisŭ abonamentulŭ.

Preţulŭ abonamentului, ce se póte tramite mai uşorŭ prin mandate postale, este:

pentru Austro-Ungaria cu posta: pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr., pe şése lunĭ 5 fl.; pe anŭ 10 fl.

pentru România şi alte ţĕrĭ esterne: pe trei lunĭ 7 francĭ, pe şése lunĭ 14 francĭ, pe anŭ 28 francĭ.

Scrisorile sunt a se adresa **la Redacţiunea „Gazetei Transilvaniei“ în Braşovŭ.**

Braşovŭ 11 Ianuariu st. v.

Mai în fiacare di cetimŭ în foile maghiare despre vraşmaşia neîmpacată ce o nutrescŭ „unii agitatorĭ“ românĭ în contra némului unguréscŭ şi despre aţîţările şi turburarile acestorŭ „dacoromânĭ“, duşmanĭ împetriţĭ ai statului ungarŭ. Fóia cluşiană subvenţionată de guvernŭ ne încarcă şi în numerulŭ ei din urmă cu asemenĭ graciosităţĭ, ca se pótă apăré cu atâtŭ mai strălucitóre stéua „Viitorului“, care „se muncesce şi se trudesce pentru activitate“, pentru acea „activitate“, care póte se însufleţéscă şi se încăldéscă chiar şi pe celŭ mai nesêmţitorŭ şi îndolentŭ dintre mamelucii d-lui Tisza.

Organulŭ nostru independentŭ este asemĕnatŭ de către simbriaşii guvernului c'unŭ vulcanŭ, care scuipă focŭ neîntreruptŭ vrêndŭ a aprinde ura în contra bunilorŭ, generoşilorŭ şi nevinovaţilorŭ ocârmuitorĭ de adĭ. Noi cu mintea nóstră întunecată de „atâta ură“ câtă ni se pune pe răvaşŭ, scimŭ că unde nu este materia combustibilă séu esplosibilă, de géba va pune omulŭ fitilulŭ aprinsŭ, căcĭ niciodată nu va produce o flacără séu o esplosiune. Décă dér ocârmuitorii noştri se sciu aşa de nevinovaţi, décă ei au credinţa, că poporulŭ îi iubesce pentru buna îngrijire şi părintéscă ocrotire ce-o întîmpină din parte-le, de ce vĕ temeţĭ aşa de multŭ de erupţiunile mâniei unei foi, care, cum diceţĭ, şi aşa a ajunsŭ ca vai de ea „isolată şi părăsită de toţi ómenii înţelepţĭ“, de cândŭ sa înălţatŭ pe firmamentulŭ fraţietăţii stéua iluştriloru, escelenţilorŭ şi bravilorŭ (derék) luptătorĭ pentru înjugarea de vecĭ a poporului românŭ la carulŭ de triumfŭ alŭ maghiarismului îngâmfatŭ.

Pre cândŭ eramŭ acusaţĭ, că sădimŭ ură în poporŭ, ne sosí o mică scrisóre din Întregalde, din mijloculŭ bravilorŭ şi vitejilorŭ noştrĭ Muntenĭ. Cetitorii noştri o cunoscŭ. Cuprinsulŭ scrisorii, credemŭ, că nicĭ pe dênşii nu i-a mai surprinsŭ, căcĭ casurĭ de aceste de terorisare, de perchisiţii domicilare, de suspiţiunărĭ, şi cercetărĭ criminale fără resultatŭ amŭ vedutŭ destule. Vedurămŭ urmăririle din Deva, şi persecuţiunea unorŭ scolarĭ şi teologĭ, pentru că au cântatŭ unŭ versŭ naţionalŭ, pe care le-a fostŭ iertatŭ alŭ cântá şi sub guvernulŭ absolutistŭ de odinióră.

Tóte aceste, precum şi frica ce a cuprinsŭ pe judecătorii din Alba-Iulia nu ne-au fostŭ ceva noŭ. Românii din Ardélŭ stau şi adĭ sub unŭ regimŭ escepţiunalŭ şi terorisarea lorŭ pare a fi o problemă de capetenĭă a guvernanţilorŭ. Ceea ce ne-a mâhnitŭ înse adêncŭ şi a deşteptatŭ şi mai multŭ îngrijirile nóstre pentru viitorulŭ acestei sĕrmane ţerĭ este urmatorulŭ casŭ: Unŭ scolarŭ românŭ, care abia a învеţatŭ duóe trei clase primare, e trămisŭ de părinţii sei în scóla unguréscа din Alba-Iulia. Aicĭ elŭ se întâlnesce cu conscolarĭ ungurĭ totŭ de etatea lui. Micii Unguraşi vedŭ în cartea lui câteva foi scrise în altă limbă, ei nu sciu ce conţinŭ, dér presupunŭ că sunt poesii românescĭ şi o teribilă hotărîre se nasce în plăpândii lorŭ creeri. Ei se ducŭ la professorŭ şi pîrăscŭ pe miculŭ lorŭ colegŭ, că pórtă cu sine poesii românescĭ scrise.

Cine a împinsŭ pe micii scolarĭ de Ungurŭ la acestŭ pasŭ? Cine le-a şoptitŭ se pîrască pe colegulŭ lorŭ? Cine i-a înveţatŭ, că acele hărtiuţe scrise românesce, aflate în cartea conscolarului românŭ, pe carĭ nu le puteau înţelege, constitue o crimă d'inaintea severului tribunalŭ alŭ profesorilorŭ ungurĭ?

Cine altulŭ déca nu ura neîmpăcată contra Românului ce se sădesce în înima Ungurilorŭ începêndŭ din etatea lorŭ cea mai fragedă şi care se nutresce mereu în familiă, în scólă, în comună, în judeţŭ, în parlamentŭ şi în pressă! Unde amŭ ajunge décă şi Românii ar cresce copiii lorŭ în acéstă neîmpăcată ură? Se ne respundă Cluşianii, carĭ ne acusă pe noi ca aţîţătorĭ. Óre n'ar fi mai bine ca, în locŭ de a ne adresa asemenĭ acusărĭ fară nicĭ o basă, patrioţii ungurĭ, carĭ pretindŭ, că dorescŭ fierbinte împăcarea elementului unguréscŭ cu Românii sĕ se străduiéscă a stêrpí ura ce se sădesce necontenitŭ în inimele copiiloru de Ungurŭ în contra Olahilorŭ, carĭ şi astadĭ li se descriu ca cele mai detestabile fiinţe? —

Eată o problemă démna de munca şi truda orĭ şi cărui patriotŭ de omeniă. Pe acestŭ terêmŭ se vĕ osteniţĭ décă vreţĭ binele patriei, căcĭ cu înjurăturile, defăimările, denunţările şi terorisările vóstre necontenite sĕmĕnaţĭ numai vêntŭ şi sciţĭ că cei ce sémănă vêntŭ, seceră furtună.

Cronica evenemintelorŭ politice.

O scire importantă sosesce din Agramŭ cu data 10 (20) l. c. Dieta croată a fostŭ amânată pe timpŭ nehotărîtŭ printr'unŭ rescriptŭ regescŭ. Deput. Ivicĭ vorbea tocmai asupra proiectului de adresă. „Pe temeiulŭ legăturei de faţă dintre Croaţia şi Ungaria, dîse elŭ, nu póte fi nicĭ o pace, pentru că Ungurii întrebuinţéză tóte mijlócele de statŭ pentru scopurile lorŭ maghiare, ei esploatéză (storcŭ) tóte popórele, cum dovedescŭ chiar şi drumurile de ferŭ ce le clădescŭ în ţéră. Voiŭ aduce pentru acésta dovedĭ şi mai drastice“.... În momentulŭ acesta întră Banulŭ în sală şi predă preşedintelui Hrvat rescriptulŭ regescŭ de amânare contrasemnatŭ de ministrulŭ croatŭ Bedekovich şi de Banulŭ Khuen-Hedervary. Rescriptulŭ s'a cetitŭ. Profundă tăcere în sală. Procesulŭ verbalŭ alŭ şedinţei sa compusŭ şi autenticatŭ îndata ear preşedintele 'si-a luatŭ adio de depŭtaţĭ dîcêndŭ: „Cu D-dieu! póte că nu ne vomŭ mai revedé!“

Amânarea le-a venitŭ tuturorŭ neaşteptatŭ. Scopulŭ ei este veditŭ. Se póte înse fórte uşorŭ ca în locŭ sĕ se curme iritaţiunea produsă prin scandalurile şi scenele turbulente din dietă, ea va cresce şi mai tare şi se va transplântá afară de parlamentŭ, unde este multŭ mai primejdiósă. Póte, că esclamaţia preşedintelui Hrvat a fostŭ profetică.

Ministrulŭ-preşedinte Tisza a plecatŭ adĭ la Viena, după ce s'a sfătuitŭ cu ai sĕi ca sĕ se amâne cestiunea proiectului de lege pentru căsătoriile mixte. D. Tisza crede, că prin amânare la Pesta şi amânare la Agramŭ se potŭ linişti lucrurile, dér se înşélă. Cu câtŭ duréză o stare bolnavă mai multŭ cu atâtŭ mai primejdiósă este pentru paţientŭ. D-lu Tisza póte fi sănătosŭ şi voinicŭ pentru persóna s'a, înse ţéra şi popórele suferŭ greu.

Ministrulŭ de culte şi instrucţiune publică, Trefort, respunse deputaţiunei Evreilorŭ ortodocşĭ cari i-au predatŭ unŭ contra-memorandŭ, după cum raportéză „Nemzet“, cam următórele: Afacerile comunelorŭ israelite ortodocse sunt fórte încurcate şi regularea lorŭ printr'o lege e nedispensabilă. Până se va puté efectuí acésta este neapĕrată óre-care ordine pe cale administrativă; cu orĭ-ce drepturĭ sunt împreunate şi datorinţe şi Evreii ortodocşĭ trebue mai înainte de tóte se împlinéscă urmatórele datorinţe: „Ei trebue sĕ pórte bine matriculele lorŭ. Stările actuale nu se mai potŭ ţîné, căcĭ s'a întêmplatŭ, că în unele comune până la Iuniu a. tr. nu s'a întrodusŭ nicĭ unŭ casŭ. Unde nu esistă şcólă confesională, copiii trebue sĕ mérgă la scóla simultană. Rabinii trebue sĕ fia calificaţĭ pentru oficiulŭ lorŭ, pentru care cunoscinţele hebraice nu-sŭ de ajunsŭ. Chiarŭ şi aşa numitele scóle de „Talmud-Thora“ trebuescŭ organisate. Frecuentarea acelorŭ scóle servesce de pretestŭ, spre a subtrage pe copii dela instrucţiunea elementară.“ Afară de aceste ministrulŭ mai sfatuí pe Evrei sĕ-şi dé copiii la meserii şi sĕ-i créscă şi de plugarĭ şi altele.

Domnulŭ de Giers este earăşĭ în Viena. Elŭ vení dela Montreux (Elveţia) prin München. Îndată după sosirea sa fù primitŭ în audienţă de Împeratulŭ, apoi facù o visită ministrului Kalnoky. Pace orĭ resbelŭ? se întrébă toţĭ. D. Giers a fost fórte veselŭ cândŭ s'a datŭ josŭ din trenŭ, dér se asigură, că nu pentru că ar fi aşa de sigurŭ de pace, ci pentru că fiiei sale, care îşĭ caută de sănătate la Montreux, 'i merge mai bine.

Mercurĭ — scrie „Românulŭ“ — s'au întêmplatŭ în oraşulŭ Buzĕŭ nisce eveniminte regretabile. Se scie, că primăria comunei urbane Buzĕŭ voiesce a face unŭ împrumutŭ de peste unŭ milionŭ, a cărui anuitate anuală s'o achite prin punerea de nuoĕ dărĭ, spre a aduce apă în oraşŭ, a face bulevarde şi alte îmbunătăţirĭ şi înfrumseţărĭ. Incă de câte-va dile se vedea prin poporaţiunea locală óre-care ferbere contra nuoelorŭ tacse. Ea se adunà Mercurĭ într'unŭ micŭ numĕrŭ, merse la primăriă şi cerù sĕ se renunţe la împrumutŭ spre a nu se mai pune nuoĕ tacse. Primăria refusà. A doua di, Joi, poporatiunea se adunà într'unŭ numĕrŭ mare şi încungiurà primăria. Prefectulŭ cerù ajutorŭ armatŭ dela guvernŭ. Dér tocmai în acestŭ momentŭ trecea prin Buzĕŭ unŭ batalionŭ de vĕnătorĭ. D. prefectŭ de Buzĕŭ oprì batalionulŭ de vênătorĭ, care se ducea la Rîmnicŭ şi cu dênsulŭ reuşì a restabilí liniştea. Nu s'a întêmplatŭ nicĭ unŭ omorŭ. Soldaţii, la ameninţările poporaţiunii d'a-ĭ loví cu ciomege, traseră câte-va focurĭ în vêntŭ. Au pornitŭ acolo d-nii Ciru Economu, procurorele-generalŭ, şi d. Ciocârlanŭ, inspectorele administrativŭ. Adĭ liniştea e perfectă.

Diarulŭ „Le Nord“ din Bruxela, care are relaţiunĭ intime cu cercurile politice autorisate rusescĭ, scrie cu data 12 Ianuariu:

„Nu se va puté nega: starea din întru a Austro-Ungariei la începutulŭ anului 1884, nu este privită cu mulţumire de nicĭ unŭ grupŭ politicŭ. In Cislaitania aristocraţii clericalĭ şi feudalĭ toleréza mai multŭ de câtŭ sustinu pe ministrulŭ Taaffe. In ochii lorŭ

regimulŭ actualŭ nu va puté fi de câtŭ o transițiune. Concesiunile ce smulgŭ ministrului nu-ĭ facŭ mai împăciuitorĭ. Eĭ dechiară, că sistema comitelui Taaffe se compune de spediinte și că drépta se mărginesce în a se folosí de capulŭ cabinetului, sciindŭ ca-ĭ lipsescŭ principiele. Nemulțumirea Germanilorŭ din Cislaitania este și mai viuă de câtŭ aceea a clericarilorŭ și-a feudalilorŭ. Germanii nu vĕdŭ în programa descentralisării decâtŭ mergerea spre ruina germanismului în Austria, și póte chiarŭ spre disólverea monarchiei Habsburgilorŭ. Burghesia austro-germană devine pe fie-care dĭ mai germană și mai puçinŭ austriacă."

Mare schimbare în S p a n i a. Se vede, că Regele A l f o n s o totŭ a învețatŭ ceva în „Theresianulŭ" din Viena și dela nouii sei aliațĭ cu chiveră. Alfonso 'si-a luatu inima în dinți și a încredințatŭ formarea noului cabinetŭ reacționarului C a n o v a s d e l C a s t i l l o. Așadér reactiune și în Spania. „Nenorocitŭ Rege!" esclamă „Republica francesă". Adeverulŭ este că Alfonso se află pe unŭ vulcanŭ. Partida republicanilorŭ se întăresce și radicalii lui Zorilla căștigă terêmŭ.

Înainte cu-o septemână C a s t e l a r șefulŭ republicanilorŭ moderațĭ critică în parlamentŭ fórte aspru călătoria regelui Alfonso în Germania, care, dice, a fostŭ neoportună și neprecugetată și mai alesŭ reîntórcerea lui prin Franță; nu-i iertatŭ că Spania sĕ se amestece între Franța și Germania. Cuvintele lui Castelar produseră mare impressiune între Spaniolĭ și Francesĭ și adĭ susținŭ toți că Germania a sfătuitŭ pe Alfonso se numéscă unŭ ministeriu reacționarŭ. Iritațiunea cresce mereu și în Spania lesne póte isbucní o noua revoluțiune.

Portrete contimporane maghiare.

(Kossuth și Comitele Andrássy, Deák și Tisza.)

Lungĭ și posomorîte sunt nopțile de iérnă aicĭ în Carpațĭ. De obiceiŭ întrămŭ în iérnă cam pe la începutulŭ lui Septembre și abia scăpămŭ pe la mijloculŭ lunei lui Maiŭ. In isolațiunea, în care sórtea m'a aruncatŭ și m'a silitŭ sĕ trăiescŭ, ca sĕ nu mĕ apuce urîtulŭ de mórte, citescŭ într'una, și în deosebĭ citescŭ cu multă pasiune și chiarŭ curiositate memoriile emigranților maghiarĭ dela 1848.

Am vĕdutŭ pe exdictatorulŭ Ungariei dela 1848, pe autorulŭ detronăriĭ casei Habsburgilorŭ, pe d. Ludovicŭ Kossuth, cu câtă pismă și rĕutate vorbesce în memoriile sale de esilații Românilorŭ dela 1848, cu câtă tendință și viclénă scornitură afirmă despre nemuritorulŭ Avramŭ Iancu, că ar fi fostŭ d e c o r a t ŭ și b o g a t ŭ r e c o m p e n s a t ŭ de Curtea din Viena pentru revoluțiunea Ardelenilorŭ făcută Ungurilorŭ la 1848 pentru dreptŭ, libertate și naționalitate.

M'am interesatŭ cu multŭ zelŭ de scrierile emigrantelui Veress, astădĭ îngínerŭ hotarnicŭ în téra românéscă, și acum cetescŭ memoriile d-lui Madarász, deputatŭ în Pesta și leaderulŭ partideĭ Kossuthiane, séu alŭ așa numiteĭ partide a „Independenței Ungariei."

Trebue sĕ constatŭ, că multŭ și necurmatŭ au lucratŭ emigranții maghiarĭ pentru a îndupleca pe Europa sĕ crédă, că causa maghiară e o causă a libertății și a civilisațiunei. Ei au fostŭ bine organisați și bine disciplinațĭ pentru a stăruí cu puterĭ unite pe lângă diaristica europénă de-a acusa într'una pe Austria ca barbară și pe naționalitățĭ ca pe nisce turme de oi și în specialŭ pe Românĭ, ca pe nisce s î m b r i e ș ĭ ai caseĭ Habsburgilorŭ. Și apostolatulŭ lorŭ n'a remasŭ fără resultatŭ în a căștiga simpatiile popórelorŭ civilisate spre a-i sprijiní pentru a se puté alia la 1867 cu Austria acusată până erĭ pentru a ne puté subjuga pe noi astădĭ.

Óre pentru ce n'amŭ puté face și noi Ardelenii propagandă în lumea cultă pentru drépta nóstră causă? — Heĭ! multe ar fi de disŭ, dér pentru astădĭ trecŭ înainte la ordinea dileĭ.

Cum amŭ disŭ, ocupându-me cu memoriile d-lui Madarász și ajungêndu la partea a treia, amŭ datŭ peste unŭ interesantŭ episodŭ, a-i căruĭ eroi sunt capii emigranțilorŭ dd. Ludovicŭ Kossuth și comitele Andrássy, fostulŭ cancelarŭ alŭ imperiului austro-ungarŭ. Lucrulŭ s'a petrecutŭ ast-felŭ:

La 1867 după încheiarea pactului dualistŭ între reposatulŭ Deák și comitele de Beust, d. Madarász s'a dusŭ la Turinŭ pentru a stabilí cu d. Kossuth atitudinea partidei îndependenței. Convorbindŭ cu d. Kossuth asupra mijlócelorŭ, prin carĭ s'ar puté câștiga independența Ungariei, d. Madarász credea, că celŭ mai nemeritŭ este ca se vină d. Kossuth a casă și se remână până după alegerile pentru Cameră.

„Avêndŭ majoritatea — susținea d. Madarász — ne vomŭ puté apoi convinge în realitate, décă trăimŭ în adeverŭ într'o viéță constituțională séŭ avemŭ numai o constituțiune, care numai până atuncĭ va fi tolerata, până cândŭ m a j o r i t a t e a i m p l i n e s c e v o i n ț a p u t e r i i." D. Kossuth părêndŭ a se îndoí în credința mea privitóre la resultatulŭ alegerilorŭ n'a promisŭ nicĭ că vine nicĭ că nu vine, și declarândŭ, că e fórte tristŭ a deștepta consciința națiunei a recunoscutŭ, c ă c o n s t i t u ț i u n e a n u m a i p â n ă a t u n c ĭ v a f i t o l e r a t ă p ă n ă c â n d ŭ m a j o r i t a t e a r e p r e s e n t a n ț i l o r ŭ î m p l i n e s c e v o i n ț a d o m n i t o r u l u i. (Avisŭ politicilorŭ dela „Viitorul".)

După acésta schimbându-se vorba asupra persónelorŭ, ce jucau unŭ rolŭ însemnatŭ p'atuncĭ, dice d. Kossuth că într'una din dile se pomenesce cu comitele Iuliu Andrássy cerêndu-ĭ voie a vĕ întórce în Ungaria.

„N'ai nevoie de consîmțimentulŭ meu — rĕspunde d. Kossuth, — tu mergĭ pentru a fi acolo unŭ omŭ mare, pentru a te face ministru-președinte, n'am dreptŭ sĕ te rețiu".

„Comitele Andrássy, — urméză d. Kossuth — se sucia, se învêrtia și într'una afirma, că se întórce pentru binele țerii și că n'are altă dorință de câtŭ ca pentru luptarea independenții voesce a înființa și întreține unŭ regimentŭ de husarĭ numindŭ generalŭ pe Kossuth."

Se trecemŭ la altŭ episodŭ.

La 29 Novembre 1868 în convorbirea, ce a avut'o d. Madarász cu reposatulŭ Deák, marele patriotŭ maghiarŭ face următórea spovedania:

„Eu am declaratŭ națiunei, — mărturisesce reposatulŭ Deak, — că déca nu-ĭ convine arangiamentulŭ propusŭ de mine și crede, că prin răbdare și suferințe póte sĕ câștige mai multŭ, n'are de câtŭ se nu-lŭ priméscă. Alegerile se apropie și națiunea póte sĕ se pronuncie. În casŭ că vețĭ avé voi maioritatea, nu numai că nu voiŭ lupta în contra vóstră, dér vĕ voiŭ ajuta cu tótă influința mea politică pentru dobêndirea independenții și asicurarea drepturilorŭ suveranității naționale. Despre voi sunt convinsŭ, că stăruițĭ sîngurŭ numai pentru binele țerii și alŭ națiuniĭ; putețĭ dér compta pe mine. A c e i b ă r b a ț ĭ d i n s t â n g a (d. Tisza și partida sa) î n s ĕ n u, c ă c ĭ ș i c e c a - c e f a c ŭ, f a c ŭ n u m a ĭ d i n v a n i t a t e ș i c a l c u l ŭ.

Ce dicĭ d-le „Gerante alŭ editurei Viitorului" la acéstă mărturisire, francă și lealǎ caracterisare făcută de celŭ mai mare și mai neinteresatŭ patriotŭ maghiarŭ din dilele nóstre asupra d-lui Tisza și a partidei sale astădĭ la putere?!

Teofilŭ Frâncu.

Incă odată alegerile din comitatulŭ Clușiului.

Sângeorzulŭ de Câmpiă 7 Ianuariu a. c.

Amŭ totŭ așteptatŭ, ca o péna mai dibace din Clușiu sĕ descrie mai pe largŭ decursulŭ alegerilorŭ de funcționarĭ. Astădĭ amŭ primitŭ Nr. 150 alŭ „Gazetei", în care vĕdŭ unŭ raportŭ despre cele întêmplate în 19 și 20 Decembre an. tr. în Clușiu. Acéstă corespundință este prea scurtă, de aceea apare câte unŭ pasagiu cam întunecosŭ, dér este oglindă fidelă a celorŭ întêmplate în Clușiŭ. Ca onorații cetitorĭ ai acestei foi sĕ fia câtŭ mai bine informațĭ, voiu descrie și eu pe scurtŭ decursulŭ alegerilorŭ și resultatulu lorŭ.

Alegere de amploiațĭ? Ce ironiă! Nu alegere, ci sub masca alegerei denumire meșteșugită, căcĭ dintre 38 posturĭ, este candidatŭ numai câte unulŭ la 35 posturĭ cu tóte că concurenții sunt de trei orĭ p'atâția. Prefectulŭ cetesce lista de candidațiune, ér amploiații ei pe ei în corpore se aclaméză cu elyen! La trei posturĭ punŭ 2—3 candidațĭ și aicĭ punŭ pe unŭ candidatŭ în câte doue locurĭ, ca décă nu va reeși într'unŭ locŭ de sigurŭ sĕ iésă într'altulŭ. Ca sĕ vĕ convingețĭ vĕ alăturŭ în originalŭ o listă de candidațiune, tipărită.*) Ce e mai multŭ și lista acésta e așa de meșteșugită încâtŭ acela, pe care 'lŭ voesce prefectulŭ, caută sĕ iésă învingĕtoru, căcĭ de esemplu, la posițiunea 13 de notarĭ la oficiulu orfanalŭ s'au candidatŭ trei înșĭ, căcĭ trei trebuiau alesĭ; la posițiunea 12 asesorĭ orfanalĭ s'au candidatŭ 4 și doi trebuieau, — alŭ 4-lea era Românŭ, elu fŭ pusŭ mai pe urmă pentru ca cu atâtu mai sigurŭ sĕ cadă, pe cândŭ celŭ d'ântâiu candidatŭ era pusŭ și sub posițiunea 11, ca așa remâindŭ și posturĭ neocupate acele sĕ le pótă da prefectulŭ provisoriu celorŭ ce-și vorŭ căștiga merite de „corteșŭ" în decursulŭ alegerilorŭ séu mai bine disŭ a denumirilorŭ.

Comitatulŭ (județulŭ) Coșocnei are 200,000 locuitorĭ, are în congregațiunea comitatensă 178 viriliștĭ, a cărorŭ sumă minimală de dare e 139 florinĭ. Se alegu cu totulu 178 membri și ca suplențĭ 4, așa dér colegiulŭ séu comitetulŭ comitatensŭ se compune din 360 membri. Din aceștia vre-o 70 din mai multe cause nu s'au presentatŭ. Presențĭ au fostŭ 287, dintre carĭ 160 au votatŭ pentru Gyarmathi, ér' 127 pentru br. Josika vre-o 5 presențĭ s'au abstinutŭ dela votare. Membri românĭ au fostŭ presențĭ 49, dintre carĭ 22 au votatŭ pentru Gyarmathy (intre aceștia sunt socotițĭ și amploiații), 23 pentru br. Josika, éră d-nii Orbonașŭ M. din Reghinu, Ioane Kolbașŭ din Milașu mare, Ioane Király din Soporŭ nu au votatŭ: d. Vasilie Popescu din Jucu de susŭ a întratŭ în sala, unde se culegeau voturile și acolo a declaratŭ înaintea comisiunei, că dênsulŭ e n e u t r a l ŭ. Poftimŭ! Așa Gyarmathy capetândŭ cu 33 voturĭ mai multŭ s'a alesŭ de vicecomite; la acestea Românii au concursŭ cu 22 voturĭ și décă celŭ puținŭ 17 Românĭ votaŭ pe lângă br. Josika trânteamŭ pe Gyarmathy celŭ îngâmfatŭ. Dér, durere, cei dela putere se sciu folosí prea bine de „Divide et impera."

Vĕ întrebŭ acum, d-lorŭ Gyarmathiștĭ, cum s'au împlinitŭ promisiunile, ce vi le-a datŭ prefectulŭ contele Eszterházy? Au fostŭ lăsate vre-o câte-va posturĭ la disposițiunea s'a; bietulŭ d. Emericu Pop a votatŭ după pofta prefectului și totuși în locŭ de alŭ denumí în vr'unŭ postŭ din aceste — erĭ cetiiŭ în „Ellenzék" — că postulŭ de notarŭ l'a conferitŭ d. Eszterházy lui Münstermann, nu d-sale cu tóte că d. Pop prin cualificarea s'a deplină și caracterulŭ sĕu nepătatŭ ar fi fostŭ chiămatŭ a satisface tuturorŭ dorințelorŭ și cu tóte că și așa la alegere rĕmase, ca în urma altora candidatŭ, în minoritate, pre cândŭ alții, carĭ au absolvatŭ numai de erĭ și n'au mai nicĭ o pracsa ca Macskasi fură aleșĭ deodată asesorĭ. Și acum unde sunt cei 3 amploiațĭ, ce vi s'au promisŭ? În lună credŭ, însĕ nu aicĭ pe pămêntŭ? Chieme-lŭ acum d. Coroianŭ la duelŭ décă nu sĭ-a împlinitŭ promisiunea de gentleman.

După chipulŭ și asemĕnarea celorŭ dela putere ayurămŭ până acum în comitatŭ 5 oficialĭ de naționalitate română. Acum décă vomŭ numerá și pe d. Hosszu Gyula avemŭ 6. Acesta, deși nu scie român-

---

*) Publicămŭ acéstă listă în originalŭ ca piesă justificativă:

Kolozsmegye tisztikarának állásaira 1884. évi deczember hó 21-én tartandó tisztujitása alkalmával a következők jelöltettek:

Jelöltek névsora:

1. Főjegyző: Bónis István. 2. I-ső aljegyző: Trucza Endre. 3. II-ik aljegyző: Kertész Samu. 4. III-ik aljegyző: Rettegi Miklós. 5. Tiszti ügyész: Petrán János. 6. Főorvos: Dr. Nagy József. 7. Pénztárnok: Domokos Antal. 8. Ellenőr: Barla Domokos. 9. Számvevő: Kertész György. 10. Alszámvevö: Münszterman Victor. 11. Árvaszéki elnök: Mósa Sámuel, Hory Béla. 12. Árvaszéki ülnökök: Hory Béla, Macskási Pál, Incze Emil, Pap Imre. 13. Árvaszéki jegyző: Incze Emil, Macskási Pál, Dumbráva László. 14. Központi állatorvos: Weinhold Tivadar, Bóné Péter. 15. Kolozsvári jár. szolgabiró: Hosszu Gyula, Pap László. 16. Kolozsvári jár. segédszolgabiró: Blasek János, Csiszár Gyula, Kabos Dezső. 17. Nádasmenti jár. szolgabiró: Csiszár József. 18. Nádasmenti jár. segédszolgabiró: Münszterman Victor, Pap László. 19. Gyalui jár. szolgabiró: Pap Miklós. 20. Gyalui jár. segéd-szolgabiró: Péchy László. 21. B.-Hunyadi jár. szolgabiró: Török Károlv. 22. B.-Hunyadi jár. segéd-szolgabirója: Bartha Albert. 23. Almási jár. szolgabiró: Gyarmathy Mózsa. 24. Almási jár. segéd-szolgabiró: Hatfaludi Mór. 25. Mocsi jár. szolgabiró: Mayer János. 26. Nocsi jár. segéd-szolgabiró: Csobánczy Pál. 27. Örményesi jár. szolgabiró: Imre Sándor. 28. Örményesi jár. segéd-szolgabiró: Vélya Péter. 29. Tekei jár. szolgabiró: Gyulay Ferencz, Gyárfás Benedek. 30. Tekei jár. segédszolgabiró: Dumbráva László. 31. Kolozsvári jár. orvos: Boytha József. 32. Gyalui jár. orvos: Sigmond József. 33. B.-Hunyadi jár. orvos: Máthé János. 34. Almási jár. orvos: Gombos Mihály. 35. Mocsi jár. orvos: Winkler Frigyes. 36. Örményesi jár. orvos: Véber Albert. 37. B.-Hunyadi állatorvos: Zecha Nándor. 38. Mocsi állatorvos: Makai Miklós.

nesce nicĭ unŭ cuvêntŭ, este pănă acum omŭ inocentŭ, băiatŭ de trébă, ceva prea tinĕrŭ pentru acelŭ oficiu. Era mai bine sĕ fie pretorŭ la Mociŭ căcĭ avea ocasiune a învĕța românesce, de care limbă póte sĕ aibă vreodată lipsă, însĕ în Clușiu cam greu va învĕța.

Din cine constă partida lui Gyarmathi? O voiu spune pe scurtŭ. Constă din 160 membri, precum a arătatŭ votarea; din aceștia 68 funcțiunarĭ, notarĭ, medicĭ ș. c. l. éră ceilalțĭ sunt mai totŭ funcțiunari la alte posturĭ, precum la judecătoriă, catastru, aleșĭ totŭ din cercurĭ prin voia și părtinirea celorŭ duoi șefĭ dela comitatŭ, abia sunt între ei 15—20 proprietarĭ, și despre carĭ poțĭ dice, că-sŭ ómenĭ pe piciórele lorŭ."

Partida lui br. Josika e compusă din contra mai totŭ din proprietarĭ din comitatŭ ómenĭ independențĭ, carĭ nu aspiră la posturĭ, ci vĕdêndŭ, că lucrurile mergŭ fórte rĕu în comitatŭ, s'au asociatŭ, ca sĕ vindece acelŭ rĕu.

Și ce s'a întêmplatŭ? Puterea brută a învinsŭ căcĭ „vota numerantur." La casŭ sĕ fi reeșitu br. Josika, ce ar fi urmatŭ? — e altă întrebare, ci după ce mai rĕu nu ar fi putută fi, a fostŭ consultŭ, ca sĕ ne folosimŭ de ocasiune și sĕ scuturămŭ de pe gâtulŭ nostru administrația de acuma pe 6 anĭ.

Nu se póte trage la îndoiélă, că cultura unui poporŭ progreséză cu cultivarea limbei sale, éră acéstă propășire depinde dela validitarea limbei în șcólă, la municipiu, în genere în viéța publică și socială; de aicĭ urméză, că cultivarea aspirațiunilorŭ națiunale este o cerință de căpetenie spre a ferici unŭ poporŭ. „Cerculŭ mai restrînsŭ, intre marginele căruia trebue sĕ se facă acésta, este comitatulŭ. În comitatulŭ Coșocnei nu numai că se desconsideră interesele de viéță ale poporațiunei, ci cu ocasiunea restaurărei din urmă municipale s'a provocatŭ nu numai o luptă înfocată de principiu, dér chiaru și o scisiune între membrii comitatensĭ românĭ. Înțelegemŭ (ca sĕ luămŭ esemplu dela unu casŭ omogenŭ) că în anulŭ 1876 lupta intre cele duóĕ partide ale cantonului Tessin s'a terminatŭ c'unŭ escesŭ politicŭ, déră acéstă luptă a avutŭ de basă diferența între ultramontanĭ și liberalĭ. Însĕ cum au fostŭ unii dintre membrii românĭ așa de orbițĭ de a servi unui colegiu de funcțiunarĭ, a cărorŭ devisă totdéuna a fostŭ așa dicêndŭ distrugerea bunei înțelegerĭ între locuitorii comitatului, acésta nu-o putemŭ înțelege. Spre a dovedi acésta n'avemŭ decâtŭ sĕ resuscitămu în memoriă, cum unulŭ dintre șefii comitatului nostrŭ a scrisŭ pe dosulŭ unei cererĭ scrise în limba germană, că petentulŭ ca cetățanŭ alŭ statului ungarŭ sĕ se foloséscă de limba statului, éră de altă parte s'a întonatŭ susŭ și tare, că Clușiulŭ este unu bastionŭ în contra românisărei (căcĭ satele dimprejurulŭ lui sunt totŭ românescĭ) éră Gyarmathy, vice-comitele a declaratŭ, că comitatulŭ nu este așa compusŭ încâtŭ sĕ sufere unŭ protonotaru românŭ și alŭ treilea cu ocasiunea alegerilorŭ din urmă a declaratŭ francŭ, că nu arŭ trebui alesŭ nicĭ unŭ Românŭ, nicĭ în funcțiunĭ, mérgă ei cu toții la Bucurescĭ. Aeeste tóte se diseră intr'unŭ comitatŭ unde maioritatea poporațiunei este română, ba unde chiarŭ și cea mai mare parte a pămêntului este în mâna Românilorŭ. Apoi dela asemenĭ ómenĭ sĕ mai aștepțĭ recunóscerea drepturilorŭ tale!?

Și totușĭ clubulŭ românŭ într'o ședință curiósă, aprópe la miedulŭ nopții, cândŭ cei mai mulțĭ membri se duseseră pe la cuartirele lorŭ, s'a esprimatŭ pentru susținerea funcționarilorŭ de pănă acuma. . . Acésta ca mulțămită pentru reua voința, ce au manifestat'o la constituirea congregațiunei (adunărei municipale), cu tóte că censulŭ și modalitatea alegerei sunt și așa de totŭ apĕsătóre. Astfelŭ în comitatulŭ Coșocnei mai multŭ românescŭ abia 1200 Românĭ se cunoscŭ de alegĕtorĭ față de unŭ numĕrŭ îndoitŭ de alegĕtorĭ ungurĭ. Cei dela putere și sateliții lorŭ se folosescŭ de tóte uneltirile; au redusŭ pe viriliștii românĭ la 14. Deși lista viriliștilorŭ se compune din oficiu, totușĭ pentru ei legea nefiindŭ obligătóre au ștersŭ și acum peste 20 și nu i-au primitŭ în listă, precum pe d. Eugenŭ Crișianŭ proprietarŭ în Berchesŭ, (peste 2000 de jughere) pe Teodorŭ Iustianŭ cu contribuțiune de 160 fl. documentată cu cărticelele de dare, pe Ioanŭ Marius din Visuja cu contribuțiune anuală de peste 400 fl. și alții totŭ așa, căcĭ și la compunerea listei viriliștilorŭ se părtinescŭ unii, ér pe carĭ nu potŭ contá sub pretecste de nimicŭ ii lasă afară apoi poțĭ totŭ recurá, căcĭ pănă cândŭ îțĭ capețĭ dreptulu au trecutŭ și alegerĭ și totŭ. Și étă cu astfelu de uneltirĭ Românii neputêndŭ face nicĭ a cincea parte din membrii adunărei municipale nu potŭ cere limba română nicĭ măcarŭ de limbă protocolară.

Și cum s'a pututŭ cu tóte astea, ca parte mare dintre ai noștri se voteze cu Gyarmathiștii? Étă cum. Biroulŭ clubului românŭ avù în frunte și ca actuarŭ douĕ persóne, carĭ nu au votŭ decisivŭ; între membri sunt cea mai mare parte de aceia, carĭ nu cunoscŭ trecutulŭ, nu jurstările comitatului și mulțĭ sunt interesațĭ prin legăturĭ și interese familiare, parte mare însĕ sunt funcționarĭ, cari mergŭ după voia mai marilorŭ sĕi. Cunóscemŭ din corĕspondența memorată mai susŭ mersulŭ discusiunilorŭ și a votărei în clubu. Resultatulu fù, că maioritatea adevĕrată și cei independențĭ dintre noi nu au vrutŭ a se supune unui conclusŭ nejustŭ și din precugetare forțatŭ mai pe la medulŭ nopții din 19 Decembre și în fine Românii au votatŭ în douĕ direcții stricândŭ-și unii la alții voturile și guvernamentalii au învinsŭ numai prin cele 22 voturĭ și étă astădĭ nu mai este nicĭ clubŭ.... Amintescŭ aicĭ, că d. Președinte și d. Dr. Isacŭ, pe carĭ nu-i avemŭ ca membri ai congregațiunei, nu au trecutŭ peste marginele cuviinței. Nu potŭ sĕ nu amintescŭ însĕ și aceea, că unii corifei de ai dilei décă și țînŭ pe la adunările marĭ naționale vorbirĭ înfocate în contra regimului actualŭ, pentru aceea află de corectŭ și nu pregetă o apĕra în conferințele române municipale și la banchete chiarŭ pe cei mai devotațĭ servĭ ai regimului acestuia desastruosŭ.

Din tóte resultă, că alegerile, séŭ mai bine dîsŭ denumirile din cestiune nu le-a făcutŭ poporulŭ din comitatŭ nicĭ maioritatea, nicĭ minoritatea lui, ci clica domnitóre, unŭ conglomeratŭ din membri de naționalitate diferită. Pănă și în cerculŭ Mociului au preferitŭ mai bine sĕ pună de pretorŭ (subprefectŭ) pe unŭ Cehŭ séu Moravŭ cu numele Mair, decâtŭ pe unŭ Românŭ precum promisese prefectulŭ. Apoĭ cândŭ vine pânea la frângere, cândŭ ni se dă ocasiune, ca sĕ putemŭ rĕsturna pe împilatorii purtațĭ pe palme în restêmpŭ de 12 anĭ — le sărutămŭ mâna, le dămŭ votŭ de încredere, ba ce e mai multŭ, le deschidemŭ calea și cărarea, ca încă 6 anĭ sĕ ne împileze. Nu atâtu împilatorii sunt de vină, că relele nu se potŭ delătura, câtŭ mai vêrtosŭ aceia, carĭ se dejosescŭ a fi robii și servitorii lorŭ!

Ludovicŭ Simonŭ,
proprietarŭ.

Diverse.

(Necrolôgŭ.) Ioanŭ F u l e a, zelosulŭ parochŭ din Jabenița lângă Reghinulŭ săs.. care-șĭ luase asupră-șĭ sânta missiune de a aduná ofrande pentru o șcólă comercială română, ce ar fi a se rĕdicá în Reghinulŭ săs. a repausatu la Craiova în nóptea de Sâmbătă spre anulŭ nou la órele 12. Bravulŭ parochŭ se rĕcise într'o escursiune făcută la Calafatŭ. Rĕcéla acésta i-a și curmatŭ viéța după o zăcere de câte-va dile. Înmormêntarea era sĕ se întêmple Marțĭ, dér s'a amânatŭ pe Mercurĭ, fiindcă se aștepta soția repausatului, care și sosi cu trenulŭ de marfă nóptea. Ceremonia funebrală se facù cu-o pompă extraordinară participândŭ aprópe Craiova întrégă. S'au ținutŭ duóe cuvêntărĭ funebrale. Fie-i țĕrîna ușóră și memoria-i binecuvêntată!

(O școlă inchisă.) Institutulŭ jidovescŭ din Clușiŭ, unde sĕ forméză rabinii pentru religiunea mosaică fù închisŭ la propunerea înspectorului de șcóle regescŭ Varady din causa „abusurilorŭ pedagogice". Ce feliŭ de abusurĭ pedagogice se vorŭ fi petrecutŭ în acestŭ institutŭ nu sĕ spune, déră acele trebuea sĕ fi fostŭ mari, pentru ca înspectorulŭ d-lorŭ Trefort și Tisza sĕ se védă silitŭ a procede cu atâta severitate în contra unui institutŭ jidovescŭ, pentru că astădĭ Jidovii suntŭ fiii rĕsfățațĭ ai ministrului-președinte Tisza, care voesce sĕ regenereze sângele stricatŭ ungurescŭ prin corcirea cu Jidovii din Ungaria.

(Câtŭ de putern icŭ e amorulŭ și la copii) se póte vedé din următórea întêmplare: Fiica de 15 anĭ a d-lui C. din Parisŭ se înamoréză de mórte în fiulŭ de 16 anĭ alŭ d-lui N. totŭ din Parisŭ. Fiindŭ-că și tinĕrulŭ o iubia totŭ cu acelașĭ focŭ, se vorbiră sĕ se întêlnéscă într'o dumbravă de lângă Parisŭ. Părintele fetei, prindêndŭ de veste, se luà după ei și-i urmări pănă la unŭ locŭ ascunsŭ în dumbravă. Acolo fata uitându-se înapoi zări pe tatălŭ sĕu, și, vrêndŭ amoresații sĕ scape de urmărire, fugiră pe o stâncă, ce se înalță de asupra unui lacŭ. Tatălŭ fetei, infuriatŭ, întinse pușca spre băetŭ. În momentulŭ acela, fata se puse d'înaintea amantului ei, o detunătură urmà și sĕrmana fată cădù lovită de mórte în peptŭ. Tînĕrulŭ îngenunchià lângă cadavrulŭ iubitei sale, 'lŭ acoperi cu sărutărĭ și apoi se aruncà în laculŭ dela pólele stâncii, de unde după câtva timpŭ fù aruncatŭ afară de apă cu capulŭ și membrele sdrobite. D-lŭ C. se arĕtà însușĭ la judecătoriă.

(Cheltuielele armateĭ în Austro-Ungaria.) Budgetulŭ comunŭ alŭ armateĭ austro-ungare votatŭ de delegațiunĭ pentru 1884 se urcă la cifra de 119.137,569 florinĭ, adecă 297.843,923 lei, și se sub-împarte astfelŭ: Budgetulŭ ordinarŭ alŭ armateĭ de uscatŭ: 95.537,634 florinĭ, adecă 238.844.085 lei. Budgetulŭ estraordinarŭ alŭ armateĭ de uscatŭ: 6.860,005 florinĭ, adecă 17.150,012 lei. Budgetulŭ ordinarŭ alŭ marinei: 8.203,810 florinĭ, adecă 20.509,545 lei. Budgetulŭ estraordinarŭ alŭ marinei: unŭ milionŭ 229,120 florinĭ, adecă 3.072,800 lei. Budgetulŭ corpului de ocupațiune a Bosniei și Erțegovinei: 7.307,000 florinĭ, adecă 18.267,500 lei. Pe lângă acésta, fie-care din cele duoĕ părțĭ ale monarchiei întreține cu cheltuiéla sa trupele teritoriale prin credite votate de Reichsratulŭ din Viena pentru provinciile cislaitane și de dieta din Pesta pentru provinciile translaitane. Aceste credite speciale pentru 1884 sunt: 9.363,343 florinĭ, séŭ 23.408,357 lei pentru landverulŭ austriacŭ; 7.338,850 fiorinĭ, séŭ 18.347,125 lei pentru honvedĭ ungurĭ. Sumă totală a cheltuelilorŭ militare și maritime ale monarchiei austro-ungare se urcă ast-felŭ la cifra de 339,599,405 lei.

(Catastrófele elementare și alte nenorocirĭ în 1883.) Câte nenorocirĭ nu se potŭ întêmpla și câțĭ ómenĭ nu sĭ potŭ perde viéța într'unŭ singurŭ anŭ! Anulŭ trecutŭ este plinŭ de catastrofe elementare și de totŭ feliulŭ de nenorocirĭ. Numerulŭ victimelorŭ acestorŭ nenorocirĭ se urcă la decĭ de mii. Diarulŭ din Mainz (Moguntia) face unŭ registru despre numĕrulŭ ómenilorŭ, câțĭ s'au prăpăditŭ în anulŭ trecutŭ prin catastrófe elementare precum și despre catastrofele cele marĭ elementare. La începutulŭ anului, ieși Rinulŭ din alvia lui astfelŭ, încâtŭ ómenii n'au mai pomenitŭ o esundațiune ca acésta de 100 de anĭ. După aceea se vĕrsà Menulŭ, Dunărea etc. După aceea urméză esundațiunile cele marĭ din Austria și din America de pe lângă rîulŭ Misisipi. În 20 și 24 Marte erupsĕ muntele Etna într'unŭ modŭ înspăimêntătoriu. Erupțiunea vulcanului în 19 Iuniu pe insula Ometepec în laculŭ Nicaragua, care dela descoperirea Americii pănă acuma nu se mai ivise în timpŭ de 400 de anĭ. Potopulŭ dela 19 și Iuniu din Silesia și catastrofa cea teribilŭ din insula Ischia la 28 Iuliu. — Erupțiunea Vulcanului Cracatoa din insula Iava, care dela Maiu 1680 nu se mai mișcase și lumea credea, că s'a stînsŭ cu totulŭ. Muntele celŭ de 2500 metri înaltŭ se cufundà în apă și în loculŭ lui se deschiserà 16 cratere (gurĭ) nouĕ în 26 Augustŭ. Cutremurile cele grozave dela Smirna și Chios dela 15 Octobre. Cutremure mai micĭ, surpăturĭ de munțĭ, potopurĭ sĕ întêmplară în anulŭ trecutŭ mai în tóte dilele. Afară de catastrofele din Ischia și din Iava, unde au peritŭ mii și mii de ómeni, cele mai marĭ nenorocirĭ se întêmplară: în 4 Ianuariu cândŭ arse în Verdicev în Rusia unŭ circŭ cu 400 de persóne în 10 Ianuariu arse în Miliankee hotelulŭ: Hall House, unde se prăpădiră 109 persóne. În 19 Ian. se cufundà vaporulŭ germanŭ Cimbria și periră 434 ómenĭ. În 3 Iuliu se norociră cu vaporulŭ Daphne 150 de persóne. În 17 Iulie se prăpidiră în Sunderland în Anglia, 200 de copii prin îmbulzélă, căndŭ voiră sa ésă din teatru. În 2 Septembre călcà trenulŭ în stațiunea Steglitz de lângă Berlin 40 de persóne și mai multe fură rănite. În 13 Octobre se întêmplà, că în sinagoga din Zivonca, Podolia, strigà cineva, că arde și ómenii îmbulzându-se la ușă rĕmaseră 46 de femei mórte. Acestea sunt victimele, carĭ sĕ sciu, déră câte nu se sciu?

„Furnica", cassă de economiĭ, societate pe acțiunĭ în Făgărașŭ.

Bilanțulŭ din 1 Octobre până la 31 Decembre 1883.

Activa.

Capitalŭ de acțiunĭ, rate restante	17,595.44
Cassa în numĕrarŭ	3,138.46
Cambie escomptate	8,643.85
Împrumuturĭ pe hipotece	5,170.—
Împrumuturĭ pe obligațiunĭ cu cavențĭ	2,290.—
Spese de fondare	570.63
Mobilarŭ	337.38
Debitorĭ	5.—
	fl. 37,750.76

Passiva.

Capitalŭ de acțiunĭ, 300 acțiunĭ à fl. 100	30,000.—
Depunerĭ pentru fructificare	6,808.18
Creditorĭ	60.62
Saldo	881.96
	fl. 37,750.76

Făgărașŭ în 31 Decembre 1883.

Alesandru Micu m. p. președinte. *Ioan Roman* m. p. comisar de di.

Augustu Çepesu m. p. comptabilŭ.

VI. Raţiociniu

despre contribuirile în urma Apelului încurse în favórea „Fondului pentru înfiinţarea unei şcóle române de fetiţe în Clujiu.“ *)

Cu sêmţeminte de bucuriă şi recunoscinţă venimu a publică, că dela ultimulŭ nostru raţiociniu încóce pentru scopulu culturalŭ romănŭ, ce-lŭ urmărimŭ, binevoirŭ a contribui încă următorii p. t. domnĭ şi dómne :

a) Căpitanulŭ c. r. Panteleimonŭ Domide în Rocna districtulŭ Nasĕudului 2 fl. 20 cr. colectaţĭ dela p. t. domnii : Emiliu Hosszu 50 cr. Ana Hosszu 50 cr. Iacobŭ Berimŭ 40 cr. Gabr. Anca 40 cr. Cosma Cotu 20 cr. Tivadar 20 cr.

b) Totŭ dela zelosulŭ d. căpitanŭ a treia colectă în suma de 2 fl. 90 cr.; anume dela dd. Iosifŭ Bălŭ parochŭ în Ilva-mare 40 cr. Anchidimŭ Candală din St. Iosefŭ 50 cr. Mich. Domide direct. şcólei triv. din St. Georgiu 1 fl.

c) Pre lista nr. 424, colectantele d. cancelistŭ de judecătoriă în Borgo-Prundŭ Ioane Trifu 1 fl. Maria Trifu totŭ acolo 1 fl. Iulianŭ Eliseu Danŭ ac. 1 fl. Zacharia Tănase în Borgo-Susenĭ 50 cr. Damianŭ Nechiţĭ în Ilva-mică 30 cr. Paulŭ Bufulŭ în B.-Susenĭ 30 cr. Paulŭ Luncanŭ în B.-Prundŭ 40 cr. Maria Popŭ preutésă gr. cat. în B.-Bistriţa 1 fl. Dajbukát Gergelynŏ în B.-Prundŭ 50 cr. Suma 6 fl.

d) Pre lista 353 d. colectante Ioane Bianŭ în Parisŭ 10 francĭ. Petru Ispirescu din Bucurescĭ 5 fr. Cristŭ Cutiana din Bucurescĭ 2 fr. Const. Sântionŭ 10 fr. Teofilŭ Frâncu 5 fr. Suma 32 fr = 14 florinĭ 33 crucerĭ v. a.

e) D. căpitanŭ c. r. Pant. Domide, ca colectante 1 fl. soţia sa Elisabeta 1 fl. Clemente Lupşai prot. gr. cat. 1 fl. Pamfilu Grapini preotŭ 1 fl. soţia sa Lucia 50 cr. vice-căpitanŭ pens. Floreanŭ Porcius 1 fl. Susana şi Rachila Porcius 50 cr. preotulŭ Gerasimŭ Domide 50 cr. medicul Simeone Stoica 1 fl. soţia sa Letiţia 1 fl. învetăt. Silvestru Mureşianŭ 50 cr. direct. de cancel. Macariu Popŭ 30 cr. colectorulŭ Avacumŭ Anca 20 cr. colect. Leontinŭ Popŭ 20 cr. cantorulŭ Pamfirŭ Scripeţŭ 10 cr. d. soţia sa Nastasia 10 cr. notar. Zachar. Popŭ 10 cr. jud. cerc. Ioane Issipŭ 1 fl. La olalta 11 fl. v. a.

f) Pre lista nr. 114 d. colectante, protopopŭ gr. cat. în M.-Oşorheiu Basiliu Hosszu 2 fl. I. Fülep acol. 50 cr. Ladoşinŭ ac. 20 cr. Popoviciŭ Servianŭ ac. 2 fl. Mat. Popŭ de Gridŭ 2 fl. Petru Piposŭ 2 fl. Ioane Csergedi 2 fl. A. Stoica 2 fl. Iulia Frâncu 3 fl. Iuliu Hosszu în Mociŭ 2 fl. Maria Hosszu în Oşorheiŭ 50 cr. Cu subtragerea postportului de 20 cr. Suma 18 fl. v. a.

g) Prin d. G. Bariţŭ d. inginerŭ din Bucurescĭ Constantinŭ Brezoianŭ 9 lei = 5 fl.

h) Pre lista nr. 824, colectândŭ d. Dr. jur. Teodorŭ Mihali în Clujiŭ p. t. domnii : Alesandru Bohaţelŭ 20 fl. Ladislau Popŭ 3 fl. Sandulŭ 5 fl. Iuliu Coroianŭ 10 fl. Leontinŭ Popŭ 10 fl. Alesandru Comanescŭ 5 fl. V. Almăşianŭ 5 fl. Iosifŭ Cioplea 1 fl. ved. Maria Ilieşiŭ n. Şiandorŭ 50 fl. Alesandru şi Ioane Vajda în Olpretŭ 10 fl. Dr. Aur. Isacŭ şi soţia 5 fl. Laz. Baldi 10 fl. Fmericŭ Popŭ advoc. 2 fl. Vas. Roşescŭ protopresbit. gr. or. 5 fl. Suma 141 fl. v. a.

i) D. parochŭ gr. cat. în Sambotelecŭ lângă Mociŭ binevoi a se face membru fundatorŭ cu 100 fl. promişĭ, pănă la depurarea capitalului plătindŭ legalele 8%.

Suma raţiocinielorŭ precedenţĭ 1321 fl. a celui de faţă 300 fl. 43 cr.; la-olaltă 1621 fl. 43 cr. v. a.

Priméscă generosii dd. contribuitorĭ si contribuitóre, pentru zelulŭ d-lorŭ sale românescŭ documentatŭ în faptă, cele mai călduróse mulţămite din partea subscrisului comitetŭ.

Din şedinţa de comitetŭ alŭ „Fondului p. inf. unei şcóle române de fete în Clujiŭ“, ţinută în 30 Decembre n. 1883.

Preşed. Alesandru Bohăţelŭ, Cassarŭ Bas. S. Podoba, act. Dr. Gregoriu Silaşi.

*) Celelalte diuare române sunt cu totŭ respectulŭ rugate, se binevoiéscă a primi în columnele lorŭ acestŭ raţiociniu.

Editorŭ : Iacobŭ Mureşianu. Redactorŭ responsabilŭ : Dr. Aurel Mureşianu.

Tipografia : Ioanŭ Gött şi fiiŭ Henricŭ.